

Таїсія БОНДАРУК

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Досліджено теоретико-методологічні засади Концепції реформування місцевих бюджетів. Встановлено, що оптимізація управління місцевими бюджетами сприятиме їх реформування. Обґрунтовано напрями вдосконалення управління місцевими фінансами в Україні.

Реформування системи місцевих бюджетів все ще не відрізняється комплексністю і системністю вирішення проблеми. Окремі його аспекти мають фрагментарний характер, що не сприяє досягненню фінансової стабілізації територій. Очевидно, що недоліки й обмеження системи управління місцевими бюджетами в Україні багато в чому обумовлені застосуванням недосконалих управлінських технологій.

Сучасний розвиток суспільства характеризується наявністю протиріч між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, незбалансованістю загальнодержавних інтересів з інтересами населення регіонів. Залишається багато невирішених проблем, пов'язаних із формуванням доходів місцевих бюджетів, використанням бюджетних ресурсів органів місцевого самоврядування, місцевими запозиченнями. Успішне функціонування будь-якої самостійної адміністративно-територіальної одиниці значною мірою ґрунтується на її фінансовому забезпеченні й ефективності територіального управління, що, в свою чергу, потребує розподілу функцій між державними органами влади та органами місцевого самоврядування з відповідним формуванням місцевих бюджетів.

Вивченню питань бюджетної політики, місцевих фінансів присвячені праці таких

відомих вчених, як: С. Буковинський [1], О. Кириленко [2], І. Луніна [3], І. Лютий [4] та інші. Проте актуальність бюджетного регулювання місцевих фінансів зростає через цілу низку невирішених питань у взаємовідносинах як центральних та регіональних органів виконавчої влади, так і органів місцевого самоврядування на всіх рівнях управління щодо розв'язання проблем регіонального та місцевого розвитку.

Метою статті є дослідження теоретико-методологічних засад Концепції реформування місцевих бюджетів та обґрунтування напрямів удосконалення управління місцевими фінансами в Україні.

Одним із найефективніших важелів державного регулювання відтворювальних процесів є інструменти бюджетної політики. Проте в Україні вони не дали належних результатів, що зумовлено їх спрямованістю на вирішення поточних, а не стратегічних завдань та непослідовністю застосування.

Місцеві бюджети є основою фінансової бази органів місцевого самоврядування. У місцевих бюджетах України зосереджена значна частина бюджетних ресурсів. Про роль держави в регулюванні соціально-економічних процесів свідчить частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України. Рівень перерозподілу до-

ходів через зведений бюджет за роки незалежності характеризується даними, наведеними на рис. 1.

Останніми роками зменшується частка доходів місцевих бюджетів у структурі доходів зведеного бюджету України, яка у 1992 р. складала 47,6%, а в 2009 р. скоротилась більш ніж удвічі – до 21,1%, частка видатків місцевих бюджетів також значно зменшилася з 48,1% у 1998 р. – до 21,1% у 2009 р. Більша частина бюджетних ресурсів акумулюється у державному бюджеті України, що засвідчує про високий ступінь централізації бюджетної системи.

З метою зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування, посилення впливу системи формування місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток територій та поліпшення добробуту громадян України у травні 2007 р. було схвалено Концепцію реформування місцевих бюджетів [5], яка спрямована на проведення реформи у сфері місцевих бюджетів відповід-

но до стратегічного завдання регіональної політики – створення умов для підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їх стійкого розвитку.

Завдання концепції реформування місцевих бюджетів показано на рис. 2. Згідно з концепцією зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування і розмежування видаткових повноважень органів місцевого самоврядування має відбуватися поетапно з урахуванням суспільно-політичних та економічних умов, збереженням збалансованості бюджетної системи загалом у взаємозв'язку з реформами бюджетної сфери та інших сферах діяльності.

Реалізація Концепції здійснюється двома етапами. На першому передбачалося забезпечити: уточнення положень Бюджетного кодексу України в частині переліку доходів, видатків місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин; удосконалення Формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів між державним бюджетом та

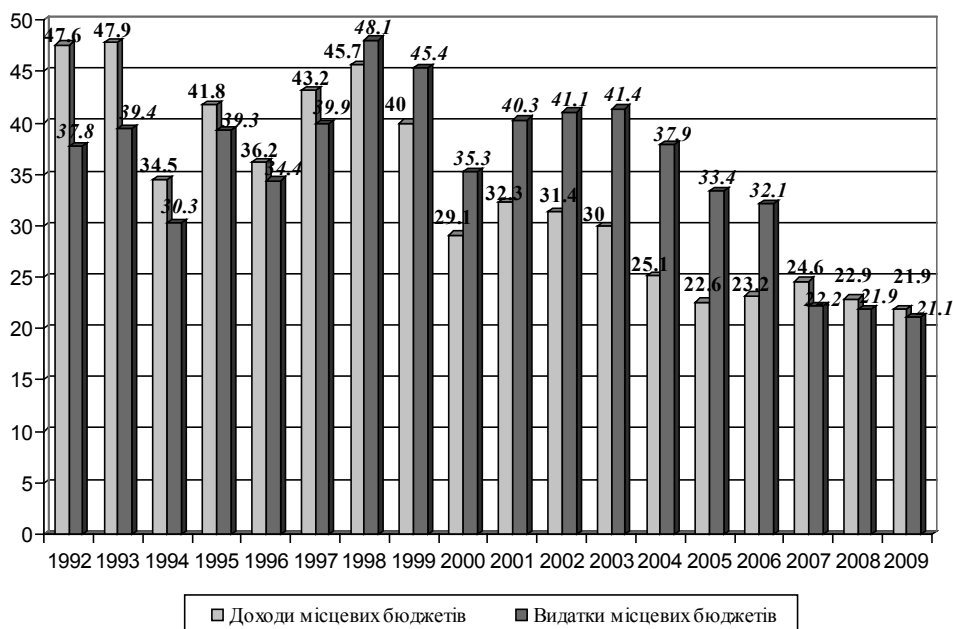

Рис. 1. Частка доходів та видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України, %

Рис. 2. Завдання Концепції реформування місцевих бюджетів

місцевими бюджетами; розроблення методики визначення стандартів надання основних соціальних послуг населенню та їх вартості; відпрацювання теоретико-методологічних засад програмно-цільового методу планування видатків місцевих бюджетів і запровадження планування місцевих бюджетів на середньострокову перспективу; удосконалення нормативного регулювання правовідносин, пов'язаних зі здійсненням запозичень до місцевих бюджетів; надання методичної та консультативної допомоги органам місцевого самоврядування для підвищення ефективності і якості управління коштами місцевих бюджетів та проведення їх реформи [5].

На другому етапі передбачається подальше удосконалення бюджетного та податкового законодавства з метою зміцнення

фінансової основи місцевого самоврядування у середньостроковій перспективі, що забезпечить цілісність, послідовність і стабільність державної фінансової політики у сфері місцевих фінансів.

Розглядаючи Концепцію реформування місцевих бюджетів, зазначимо, що вона є не досконалою і має чимало недоліків.

Так, зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування передбачає посилення зацікавленості органів місцевого самоврядування у підвищенні рівня доходів, достатніх для виконання власних і делегованих повноважень органів місцевого самоврядування. Проте бюджетне забезпечення місцевого розвитку за джерелами надходжень характеризується значною неоднорідністю. Місцева податкова база забезпечує незначну частку надходжень до

місцевих бюджетів, основу дохідної частини місцевих бюджетів становлять відрахування від загальнодержавних надходжень і трансферти з державного бюджету. Така ситуація не дозволяє органам місцевого самоврядування відчутти себе фінансово самостійними, не сприяє виникненню у них необхідних стимулів для забезпечення відповідного управління місцевими бюджетами.

Для усунення цих проблем необхідно змінити фінансові умови за рахунок відсутнього розширення фінансових повноважень органів місцевого самоврядування. Незважаючи на те, що відповідно до Бюджетного кодексу України за місцевими бюджетами на довготривалій основі було закріплено сімнадцять джерел доходів, які не беруться до уваги під час розрахунку міжбюджетних трансфертів [6], фіскальні повноваження органів місцевого самоврядування залишаються незначними.

Система перерозподілу фінансових ресурсів також є недосконалою: внаслідок використання міжбюджетних трансфертів виникає практика зрівнялівки, що позбавляє органи місцевого самоврядування можливості самостійно вирішувати проблеми соціально-економічного розвитку територій через залежність від дотацій або через вилучення надлишкових коштів.

Дискусійним є питання Концепції стосовно ефективності стимулювання органів місцевого самоврядування до нарощування власної дохідної бази за рахунок спрямування частини коштів від збільшення надходжень до державного бюджету на соціально-економічний розвиток регіонів, що забезпечили таке збільшення [5]. Таке спрямування можливе у вигляді міжбюджетних трансфертів, а нарощування власної дохідної бази за рахунок трансфертних платежів не забезпечить самостійності й автономності органів місцевого самоврядування.

Актуальним залишається питання забезпечення врахування показників, передбачених програмами соціально-економічного розвитку на середньострокову перспективу, під час середньострокового планування. Проте виконання соціально-економічних програм розвитку, наприклад, малих міст здебільшого не забезпечене фінансовими ресурсами: з 350 малих міст (що становлять 3/4 загальної кількості міст в Україні) 60% – слаборозвинені; 33% – депресивні і лише 7% – мають позитивну динаміку виробництва [7, 380]. Вирішенню цього питання сприяло б визначення джерел забезпечення виконання програм соціально-економічного розвитку, якими могли б бути кошти, що надійшли від місцевих податків і зборів (після їх реформування), інвестиційні та інші фінансові ресурси.

Важко погодитися з завданням Концепції, що надання субвенцій для реалізації інвестиційних проектів, а також забезпечення інвестиційних програм необхідними коштами з державного та місцевих бюджетів посилює інвестиційну складову місцевих бюджетів [5]. Якщо інвестиційні програми забезпечення необхідними коштами з державного та місцевих бюджетів не стимулюватимуть їх виконання в короткостроковий період – не буде стимулу в органах місцевого самоврядування для залучення інвестиційних ресурсів з інших джерел, що суперечить принципам самостійності та фінансової незалежності. Вважаємо, що основою посилення інвестиційної складової місцевих бюджетів повинні бути не державні кошти, які передбачається виділяти за рахунок субвенцій, а запровадження механізмів зацікавленості місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у збільшенні місцевих фінансових ресурсів шляхом закріплення за місцевими бюджетами на довгостроковій основі частки загальнодержавних надходжень.

Не повною мірою в Концепції розроблено заходи щодо підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів та посилення контролю і відповідальності за дотриманням бюджетного законодавства. Труднощі, з якими стикаються адміністративно-територіальні утворення, загальні для всіх, а механізми їх подолання, зокрема ефективні системи організації і управління – недостатньо розроблені. При цьому головними причинами загострення проблем не ефективного місцевого управління є:

– односторонній розвиток економічної бази. На цей час за наявності великої кількості суб'єктів господарювання з різними формами власності, обсягами, фінансовою забезпеченістю немає не лише ефективного механізму управління ними, а й механізму, що дає змогу розвиватися здоровій конкуренції між усіма учасниками ринку при ефективній їх взаємодії. При цьому заходи, що вживаються, мають локальний характер та орієнтовані на вирішення окремих проблем. Таким чином, держава сприяє посиленню подальшої диференціації рівня соціально-економічного розвитку територій. У цих умовах найменш адаптованими до зміни чинників зовнішнього середовища стають підприємства з низьким конкурентоспроможним потенціалом. Отже, при забезпеченні економічної бази місцевих бюджетів необхідно враховувати комплекс умов, які визначають розвиток тієї або іншої території;

– деформація соціально-демографічної структури, яка визначається насамперед соціальними й економічними умовами, що склалися на певній території. При зростанні рівня соціально-економічного розвитку адміністративних утворень така територія стає привабливою для переміщення ресурсів: матеріальних, фінансових, трудових, виробничих. Внаслідок цього, найрозвиненіші регіони характеризуються чисельністю працездатного населення, яке

весь час збільшується, що потребує створення відповідного ринку соціальних послуг. У цих умовах відбувається деформація соціально-демографічної структури, яка повинна регулюватися і контролюватися на рівні державних органів влади. Так, при дієвому плануванні розміщення виробництв у процесі розподілу продуктивних сил не матимуть домінуючого впливу на регіональну економіку. Таким чином, стратегія розвитку економіки регіону має бути орієнтована на поетапне освоєння всіх територій при рівномірному розподілі трудових ресурсів;

– низький рівень місцевої інфраструктури, який впливає на територіальне розміщення населення. При цьому для задоволення соціальних та інших потреб необхідно розвивати відповідну інфраструктуру, яка відповідає вимогам ринку і громадян, які проживають на цій території. Отже, сформоване соціально-побутове середовище дає змогу не лише забезпечити потреби громадян, але й створити умови для безперервного перебігу відтворювальних процесів. При цьому розвиток місцевої інфраструктури повинен відбуватися із залученням органів місцевого самоврядування, які мають всебічну інформацію про тенденції розвитку адміністративної одиниці.

Візьмемо до уваги також і те, що однією з ключових проблем, які виникають при управлінні територіями, є фінансова забезпеченість діяльності зазначених суб'єктів ринку. При цьому важливим є виконання завдання щодо розподілу наявних ресурсів. Так, за часів планової економіки склалися певні стереотипи в отриманні і розподілі фінансових коштів, які полягають в повсюдному контролі з боку держави за рухом тих грошових ресурсів, які їм виділяються при формуванні місцевих бюджетів. Така система, безумовно, була ефективною до того часу, поки не змінилися умови господарювання. На цей час при збільшенні кількості

підприємств різних форм власності, зростанні конкурентоспроможності між ними, зниженні управлінських функцій держави необхідно знайти принципово новий підхід до управління економікою країни в цілому. Проте складність полягає в тому, що в перехідний період не були створені необхідні умови, які дали б змогу підприємствам адаптуватися до певних трансформацій. Як наслідок невизначеними залишилися не тільки взаємовідносини між державними і місцевими органами влади, а й між органами управління і суб'єктами господарювання, що дестабілізує процес формування дієвих схем управління. Окрім того чимало завдань Концепції втратили актуальність у зв'язку зі змінами у законодавстві.

Вважаємо актуальними завданнями реформування місцевих бюджетів як основної складової місцевих фінансів забезпечення стимулювання саморозвитку територій, організаційне регулювання, фінансову забезпеченість органів місцевого самоврядування, формування оптимальної місцевої інфраструктури, інноваційну та інвестиційну діяльність органів місцевого самоврядування, які не були враховані в завданнях Концепції реформування місцевих бюджетів. Ці завдання необхідно передусім розглянути з метою удосконалення управління місцевими фінансами.

Для посилення фінансової основи місцевих бюджетів та підвищення ефективності надання суспільних послуг необхідно здійснити:

- формування ресурсного мінімуму (мінімальної ресурсної бази) в органах місцевого самоврядування, що включає місцеві податки і збори та комунальну власність;
- запровадження механізмів зацікавленості місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у збільшенні місцевих фінансових ресур-

сів шляхом закріплення за місцевими бюджетами на довгостроковій основі частки загальнодержавних надходжень;

- визначення нормативів відрахувань від загальнодержавних податків до місцевих бюджетів на основі диференційованих коефіцієнтів, що враховують місцеві особливості, рівень розвитку регіону;
- надання органам місцевого самоврядування більших прав щодо регулювання ставок, закріплених за місцевими бюджетами, податків.

З метою врегулювання взаємовідносин між законодавчою і виконавчою владою у бюджетному процесі при визначенні бюджетної політики потрібно здійснити удосконалення нормативно-правового регулювання міжбюджетних відносин в таких напрямках:

- створення нормативно-правових передумов для реалізації основних принципів міжбюджетного регулювання;
- забезпечення нормативно-правового регулювання відповідно до сучасних вимог ринку і сприяння розвитку суб'єктів господарювання, що функціонують на певній території;
- забезпечення універсальності нормативно-правового регулювання з метою використання нормативних положень суб'єктами господарювання, відповідно до територіального розташування;
- забезпечення правового вирішення проблем щодо управління спільною власністю територіальних громад з метою активізації розвитку місцевого ринку цінних паперів, ефективного вирішення питань місцевого значення: розвитку ринку комунальних позик і комунального кредиту, сприяння фінансовому забезпеченню територій та розвитку комунальної і спільної власності територіальних громад;
- запровадження принципу додатковості, коли державні ресурси щодо вирішення регіональних проблем розвитку розгля-

даються як додаткові до ресурсів, що акумулюються регіоном самостійно;

- встановлення правової відповідальності як уряду, так і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за виконання взятих ними зобов'язань щодо регіонального розвитку.

Зважаючи на необхідність підвищення ефективності управління бюджетними коштами, вважаємо за доцільне удосконалення системи регулювання міжбюджетних відносин шляхом:

- вироблення чітких критеріїв надання державної підтримки розвитку територій;
- проведення на конкурсній основі процедур фінансування місцевих програм;
- поступової заміни дотацій вирівнювання на субвенції з метою виконання конкретних інвестиційних проектів;
- запровадження формульної системи розподілу державних централізованих капітальних вкладень (інвестиційних субвенцій) за визначеними критеріями.

З метою підвищення узгодженості процесу бюджетного планування та прогнозування з державним плануванням та прогнозуванням соціально-економічного розвитку, орієнтованого на чітке визначення стратегічних пріоритетних завдань та досягнення конкретних результатів соціально-економічного розвитку, необхідне запровадження планування місцевих бюджетів на середньострокову перспективу, зокрема:

- забезпечення проведення оцінки ефективності бюджетних програм на всіх стадіях бюджетного процесу, що передбачає заходи з моніторингу, аналізу та контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів;
- розробка та запровадження методики складання прогнозу місцевого бюджету на наступні три бюджетні періоди відповідно до прогнозних та програмних документів економічного та соціального

розвитку країни і відповідної території, а також програми діяльності Кабінету Міністрів України, державних цільових програм та програм розвитку галузей економіки і сфер діяльності. Прогноз ґрунтується на макропоказниках економічного і соціального розвитку України та прогнозі бюджету на наступні три бюджетні періоди, ухвалених Кабінетом Міністрів України;

- забезпечення складання прогнозу місцевого бюджету на наступні три бюджетні періоди, що настають за плановим, включаючи показники доходів, видатків, кредитування та фінансування бюджету.

Бажано внести уточнення до Концепції щодо забезпечення інноваційної діяльності органів місцевого самоврядування, які передбачають:

- створення нових організаційних структур, які здійснюють інноваційну діяльність: технопарків, інноваційних центрів, бізнес-інкубаторів, інших трансфертних та інфраструктурних фірм, які сприяють впровадженню нової техніки і технологій у виробництво;
- сприяння організації лізингових фірм нової техніки, дослідного обладнання й унікального устаткування;
- створення регіональних комісій з науково-технічної експертизи розробок, які пропонується впроваджувати на підприємствах регіону;
- підтримку формування виробництв із замкненим циклом, зокрема науково-промислово-фінансових груп, концернів, корпорацій тощо;
- надання податкових пільг, спрямованих на стимулювання регіонального інноваційного розвитку;
- створення під егідою держави та місцевих органів виконавчої влади регіональних центрів передачі інноваційних про-

мислових технологій від державного до приватного сектора.

Важливим буде деталізувати положення Концепції щодо посилення інвестиційної складової місцевих бюджетів, які передбачають:

- реструктуризацію економіки територій на основі запровадження інвестиційно-інноваційної моделі з урахуванням особливостей їхнього потенціалу та конкурентних переваг;
- розвиток підприємництва, насамперед малого та середнього бізнесу як головного чинника підвищення інвестиційного розвитку територій, зайнятості населення, наповнення місцевих бюджетів.

Крім цього, пропонується доповнити заходи щодо підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів через забезпечення:

- підвищення відповідальності головних розпорядників бюджетних коштів шляхом уточнення їхніх основних функцій;
- досягнення економії бюджетних коштів, їхнього цільового використання, ефективності і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Посиленню контролю і відповідальності за дотриманням бюджетного законодавства сприятимуть додаткові положення стосовно:

- спрямування контролю за дотриманням бюджетного законодавства щодо ефективного і результативного управління бюджетними коштами на усіх стадіях бюджетного процесу;
- запровадження оцінки управління бюджетними коштами, контролю правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності звітності про виконання бюджетів;

- удосконалення проведення аналізу та оцінки стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів, запобігання бюджетним порушенням.

Концепцію пропонується доповнити завданням щодо забезпечення стимулювання саморозвитку територій, яке передбачає:

- формування оптимальної високоефективної структури місцевого господарства, яка сприятиме їхньому комплексному розвитку на основі природно-ресурсного, виробничо-економічного, науково-технічного потенціалу територій;
  - застосування договірних засад при визначенні спільних дій центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у стимулюванні місцевого розвитку, зокрема депресивних територій;
  - вирішення спільних регіональних та між-регіональних проблем розвитку шляхом об'єднання фінансових ресурсів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
  - підвищення ролі регіонів у зовнішньо-економічному співробітництві, активне входження регіонів до міжнародних організацій та формувань, активізація між-регіонального та транскордонного співробітництва;
  - удосконалення системи державного стратегічного програмування місцевого розвитку, обґрунтування стратегії розвитку окремих регіонів;
  - забезпечення децентралізації влади, розмежування функцій та повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з розширенням їх повноважень.
- Реформуванню місцевих фінансів сприятиме удосконалення організаційного регулювання, зокрема:

- визначення напрямів найефективнішої діяльності в процесі досягнення окреслених цільових орієнтирів розвитку;
  - об'єднання фінансових можливостей територіальних громад для вирішення соціально-економічних проблем, що зменшуватиме видатки на забезпечення діяльності органів управління;
  - включення до Державного бюджету України спеціальної бюджетної програми розвитку регіонів;
  - поступовий перехід до узгодження дій державного бюджету безпосередньо з бюджетами органів місцевого самоврядування.
- Серед завдань Концепції також варто передбачити формування оптимальної місцевої інфраструктури, яке здійснюється шляхом:
- забезпечення комплексного розвитку територій і, як наслідок, підвищення доходів місцевих бюджетів через залучення інвестицій у пріоритетні галузі виробництва для збереження наявних і створення нових робочих місць, запровадження нових технологій, активізація зовнішньоекономічних зв'язків, зростання виробництва високоякісних товарів і послуг, створення сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури;
  - розбудови та модернізації інфраструктури регіонального розвитку для підвищення інвестиційної привабливості територій, поліпшення умов запровадження передових інноваційних технологій;
  - розвитку виробничо-економічного потенціалу через розбудову виробничої, транспортної і ринкової структур, сприяння розвитку підприємництва, реалізацію інвестиційної політики в регіонах;
  - розширення галузевої спеціалізації економіки регіонів, створення на сучасній технологічній базі переробних галузей промисловості в кожному регіоні;
  - перепрофілювання тих виробничих потужностей, які негативно впливають на навколишнє середовище;
  - формування регіональної інфраструктури підтримки та розвитку підприємництва, зокрема розвитку мережі консультативних, юридичних, бухгалтерських, маркетингових фірм, бізнес-інкубаторів;
  - створення сприятливих фінансово-кредитних умов для підприємницької діяльності, розвитку небанківського фінансового сектора у вигляді регіональних кредитно-гарантійних установ, фондів сприяння розвитку підприємництва, страхових, інноваційних та інвестиційних фондів;
  - розвитку інфраструктури місцевих регіональних і міжрегіональних товарних ринків, бірж, оптових ринків, аукціонів тощо;
  - формування інфраструктури ринків землі, іншого нерухомого майна, насамперед вторинного, та забезпечення її функціонування, створення умов для розвитку конкуренції, забезпечення прозорості операцій та зменшення інвестиційних ризиків на цих ринках; ефективного управління комунальною власністю;
  - здійснення необхідного аналізу територіальних особливостей і розробки на цій основі критеріїв оцінки потенційних можливостей і перспектив адміністративно-територіальних одиниць;
  - запровадження оцінки потенціалу територій з урахуванням таких методологічних положень:
    - показники, які підлягають оцінці, мають бути сукупністю природних, економічних, організаційних, правових, соціально-культурних чинників, тобто становити систему кількісних і якісних показників, що характеризують територіальну одиницю;
    - формування напрямів для розвитку інфраструктури повинно ґрунтувати-

ся на адекватній стратегії розвитку як економіки регіонів, так і подальшої взаємодії територій;

- система управління територією регіону має відповідати потребам ринку;
- у територіальній одиниці повинні бути створені умови для підвищення інноваційної активності суб'єктів господарювання;
- діяльність організацій різних форм власності, що функціонують на території регіону, має характеризуватися високим рівнем інвестиційної привабливості;
- органами місцевого самоврядування повинні бути створені умови для ефективної взаємодії суб'єктів господарювання на їх території;
- розвиток території регіону повинен забезпечувати високий рівень конкурентоспроможності;
- постійний моніторинг досягнення окреслених цільових орієнтирів має сприяти своєчасному реагуванню на зміни чинників зовнішнього середовища і застосуванню сучасних механізмів при формуванні і розвитку інфраструктурного комплексу;
- при зростанні соціально-економічних показників розвитку регіону необхідно повною мірою використовувати особливості розвитку тієї або іншої території.

Отже, в результаті дослідження теоретико-методологічних засад Концепції реформування місцевих бюджетів встановлено, що не в повній мірі в ній знайшли відображення положення, які стосуються бюджетного забезпечення місцевого розвитку, процесів перерозподілу фінансових ресурсів, ефективності стимулювання органів місцевого самоврядування до нарощування власної дохідної бази, визначення фінансових джерел забезпечення виконання програм соціально-економічного розвитку, забезпечення інвестиційних програм необ-

хідними коштами з державного та місцевих бюджетів, підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів, посилення контролю за дотриманням бюджетного законодавства і відповідальності за нього.

Встановлено, що вдосконаленню управління місцевими фінансами сприятиме їх реформування, основними завданнями якого є: забезпечення стимулювання саморозвитку територій; організаційне регулювання; досягнення фінансової забезпеченості місцевого самоврядування; формування раціональної місцевої інфраструктури, створення умов для інноваційної та інвестиційної діяльності органів місцевого самоврядування.

Література

1. Буковинський С. Концептуальні засади управління бюджетними коштами в Україні // *Фінанси України*. – 2004. – № 5. – С. 24–33.
2. Кириленко О. П. Фінансова незалежність місцевого самоврядування // *Фінанси України*. – 2001. – № 1. – С. 34–39.
3. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин України. – К.: Наукова думка, 2006. – 432 с.
4. Лютий І. О. Теоретичні засади та суперечності реалізації бюджетної стратегії України // *Наукові праці НДФІ*. – 2006. – Вип. 2. – С. 69–72.
5. Про схвалення Концепції реформування місцевих бюджетів: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 308-р. – *Резим доступу: www.adm.dp.ua/OBLADM/OblDp.nsf/archive/7C3696AB316730C7C2257345003ABV5B?open*.
6. Бюджетний кодекс України: за станом на 10 січ. 2007 р. – Офіц. вид. – К.: Велес, 2007. – 64 с. – (Бібліотека офіційних документів).
7. Стратегія економічного та соціального розвитку України на 2004–2015 роки, підготовлена відповідно до розпоряджень президента України від 21.12.2001 № 372/2001-рп та від 8.11.2002 № 385/2002-рп – 424 с.